

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO ĮSTATYMO NR. VIII-1234 19 IR 31 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-1123(3) IR LIETUVOS RESPUBLIKOS VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO ĮSTATYMO NR. VIII-1234 3 IR 34 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-1642

Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2018 m. gegužės 23 d. sprendimo Nr. SV-S-739 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 1.1 ir 1.4 papunkčiais, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

1. Nepritarti Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo Nr. VIII-1234 19 ir 31 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projektui Nr. XIIP-1123(3) (toliau – įstatymo projektas) Nr. XIIP-1123(3) dėl šių priežasčių:

1.1. Įstatymo projekto Nr. XIIP-1123(3) 1 straipsnyje siūloma papildyti Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – VAĮ) 19 straipsnį 3 dalimi, nustatant, kad už administracinės procedūros organizavimą ir terminų laikymąsi tiesiogiai atsako viešojo administravimo institucijos ar įstaigos vadovas. Pažymėtina, kad viešojo administravimo institucijų ar įstaigų vadovų pareiga organizuoti įstaigos veiklą jau yra nustatyta galiojančiuose įstatymuose, reglamentuojančiuose atitinkamos teisinės formos juridinius asmenis (pavyzdžiui, Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymo 9 straipsnio 2 dalyje nustatyta pareiga biudžetinės įstaigos vadovui organizuoti biudžetinės įstaigos darbą, kad būtų įgyvendinami biudžetinės įstaigos tikslai ir atliekamos nustatytos funkcijos, Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymo 9 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad viešosios įstaigos vadovas organizuoja viešosios įstaigos veiklą). Įstaigos vadovo pareiga organizuoti įstaigos veiklą *inter alia* apima ir administracinės procedūros vykdymo organizavimą pagal VAĮ 22 straipsnio 1 dalį ir administracinės procedūros sprendimo priėmimą pagal VAĮ 33 ir 34 straipsnius. Atsižvelgiant į tai, įstatymo projekto Nr. XIIP-1123(3) 1 straipsnyje siūlomas teisinis reguliavimas nesukuria jokių naujų teisinių santykių, nenustato naujų teisių ir pareigų šių santykių dalyviams, todėl yra perteklinis.

1.2. Įstatymo projekto Nr. XIIP-1123(3) 2 straipsnyje siūloma pakeisti VAĮ 31 straipsnį, sutrumpinant administracinės procedūros terminą nuo 20 iki 10 darbo dienų. Siūlomas 10 darbo dienų terminas administracinei procedūrai baigti ir šios procedūros sprendimui priimti yra per trumpas, nes administracinė procedūra apima viešojo administravimo subjekto veiksmus, tokius

kaip: sprendimui priimti reikalingos informacijos gavimas, šios informacijos nagrinėjimas, asmenų apklausa (asmens, dėl kurio pradėta procedūra, taip pat kitų asmenų, siekiant išsiaiškinti problemos klausimo esmę ir su ja susijusias aplinkybes), faktinių duomenų patikrinimas, kuriems atlikti reikia laiko. Atsižvelgiant į VAI 3 straipsnio 13 punkte įtvirtintą išsamumo principą, kuris reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį, VAI 31 straipsnyje nustatytas 20 darbo dienų terminas yra optimalus ir jo trumpinti nereikėtų. Pažymėtina, kad VAI 31 straipsnyje nustatytas 20 darbo dienų terminas nedraudžia, esant galimybei, administracinę procedūrą užbaigti ir dėl jos sprendimą priimti anksčiau, nelaukiant šio termino pabaigos. Sutrumpinus administracinės procedūros terminą dvigubai, susidarytų situacija, kai viešojo administravimo subjektai dažnu atveju neturės objektyvių galimybių atlikti administracinę procedūrą, todėl privalės naudotis įstatyme nustatyta teise pratęsti terminą, o tai pareikalaus papildomų laiko sąnaudų, nes, vadovaujantis VAI 31 straipsniu, kiekvienu atveju reikės rengti argumentuotą paaiškinimą asmeniui nurodant termino pratęsimo priežastis ir jį apie tai informuoti. Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, kad perpus trumpinant administracinės procedūros terminus Įstatymo projekto Nr. XIII-1123(3) tikslas – gerinti viešojo administravimo subjektų veiklos efektyvumą – nebus pasiektas.

2. Iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo Nr. VIII-1234 3 ir 34 straipsnių pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIII-1642 (toliau – Įstatymo projektas Nr. XIII-1642), tačiau pasiūlyti Lietuvos Respublikos Seimui jį tobulinti atsižvelgiant į šias pastabas ir pasiūlymus:

2.1. Įstatymo projekto Nr. XIII-1642 1 straipsnyje siūloma papildyti VAI 3 straipsnį nauju viešojo administravimo principu – draudimo keisti į blogąją pusę (*non reformatio in peius*) ir nustatoma, kad „šis principas reiškia, kad viešojo administravimo institucija, priimdama administracinės procedūros sprendimą, negali pabloginti asmens, padavusio skundą, padėties“. Pagal VAI 19 straipsnio 1 dalį, „administracinė procedūra – pagal šį įstatymą viešojo administravimo subjekto atliekami privalomi veiksmai nagrinėjant skundą apie viešojo administravimo subjekto veiksmus, neveikimu ar administraciniais sprendimais galimai padarytą asmens, nurodyto skunde, teisių ir teisėtų interesų pažeidimą ir priimant dėl to administracinės procedūros sprendimą“. Atsižvelgiant į šią nuostatą bei į įstatymo projekto Nr. XIII-1642 1 straipsnyje siūlomas įtvirtinti nuostatas, draudimo keisti į blogąją pusę (*non reformatio in peius*) principas bus taikomas tik priimant administracinės procedūros sprendimus. Tačiau, pagal VAI, viešojo administravimo subjektai gali priimti ne tik administracinės procedūros sprendimus, bet ir kitus administracinius sprendimus. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Lietuvos vyriausiojo

administracinio teismo praktikoje ne kartą pabrėžta, kad institucija, vykdanči viešąjį administravimą, gali teisėtai panaikinti arba pripažinti netekusiu galios savo priimtą administracinį sprendimą, kuris suteikia teises tam tikriems subjektams, tačiau buvo priimtas pažeidžiant taikytinas teisės normas arba joms prieštarauja pagal savo turinį (neteisėtas administracinis aktas), tik jeigu tokia galimybė yra nustatyta atitinkamą sritį reglamentuojančiuose specialiuose įstatymuose (2010 m. vasario 1 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁷⁵⁶-35/2010, 2012 m. gegužės 3 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁶⁶²-1356/2012, 2016 m. rugsėjo 29 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A-3537-822/2016 ir kt.). Teisės pakeisti (panaikinti) savo priimtą sprendimą, nustačiusį asmenims teises (jų apimtį, ribas), suteikimas viešojo administravimo institucijai reikalauja įstatyminio reguliavimo (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2017 m. spalio 24 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. eA-290-602/2017). Administracinių teismų praktikoje ne kartą pabrėžta, kad viešojo administravimo srityje galioja viešojo administravimo subjektų priimtų sprendimų teisėtumo principas, kuris, be kita ko, yra suprantamas taip, kad viešojo administravimo subjektas negali panaikinti savo priimtų sprendimų, jeigu tokia galimybė nėra nustatyta atitinkamą sritį reglamentuojančiuose specialiuose įstatymuose. Viešojo administravimo subjektas gali ištaisyti tik priimtų sprendimų klaidas, kurias ištaisius, asmeniui negali būti nustatyta mažiau teisių arba daugiau pareigų, negu buvo nustatyta priimtu sprendimu. Teisėtumo principas bei viešojo administravimo subjekto priimto sprendimo privalomumo principai suponuoja tai, kad viešojo administravimo subjekto priimtas sprendimas galioja tol, kol nėra panaikintas aukštesnio viešojo administravimo subjekto (jeigu tokia galimybė yra nustatyta) arba teismo (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. lapkričio 8 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁶⁰²-151/2012, 2012 m. kovo 12 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁶⁰²-227/2012, 2014 m. gegužės 15 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-1017/2014). Įstatymų leidėjas tiesioginio draudimo institucijai pačiai panaikinti arba pripažinti netekusiu galios savo priimtą administracinį aktą, suteikiantį asmeniui tam tikras teises, nenumato. Tačiau, pagal VAI 6 straipsnio 2 ir 3 dalies nuostatas, administracinius aktus viešojo administravimo subjektai turi teisę leisti tik remdamiesi įstatymų nustatytais įgaliojimais. Viešojo administravimo subjektų, skirtingai nei privačių asmenų, veikloje taikomas principas – „viskas, kas aiškiai nėra leista, yra draudžiama“. Tad viešojo administravimo subjekto atlikti viešojo administravimo veiksmai, viršijant jam suteiktus įgaliojimus, taip pat ir administracinių aktų leidimas, viršijant suteiktą kompetenciją, yra neteisėti (pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 m. vasario 1 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁷⁵⁶-35/2010, 2012 m. gegužės 3 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁶⁶²-1356/2012, 2015 m. gruodžio 14 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1217-602/2015). Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siūlytina patikslinti įstatymo projekto Nr. XIIIIP-1642 1 straipsnyje dėstomą VAI 3 straipsnio pakeitimą ir nustatyti, kad „draudimo keisti į blogąją pusę (*non*

reformatio in peius) principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas, priimdamas administracinės procedūros sprendimą, negali pabloginti asmens, dėl kurio pradėta administracinė procedūra, padėtis, taip pat negali savo iniciatyva pakeisti ar panaikinti savo anksčiau priimtą administracinį sprendimą ir priimti naują administracinį sprendimą, kuriuo būtų pabloginta bet kurio asmens padėtis, jeigu viešojo administravimo subjektui tokia teisė nėra nustatyta įstatymuose“.

2.2. Siekiant, kad draudimo keisti į blogąją pusę (*non reformatio in peius*) principas neteisėto administracinio sprendimo keitimą ar naikinimą nepadarytų absoliučiai negalimu, siūlytina atitinkamai papildyti VAI nuostata (pvz., VAI 9 straipsnį 4 dalimi), kad viešojo administravimo subjektas, nustatęs (taip pat ir administracinėje procedūroje), kad jo administracinis sprendimas buvo ar yra neteisėtas, turi teisę jį panaikinti ar pakeisti, jeigu tuo nėra pabloginama bet kurio asmens padėtis, o tuo atveju, jeigu viešojo administravimo subjektui panaikinus ar pakeitus savo anksčiau priimtą administracinį sprendimą asmens padėtis būtų pabloginta, dėl administracinio sprendimo panaikinimo ar pakeitimo, viešojo administravimo subjektas turi kreiptis į teismą. Taip pat Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 23 straipsnio 1 dalyje išbrauktinas žodis „kiti“, tuo nustatant, kad skundą (prašymą) turi teisę paduoti ne tik asmenys, kiti viešojo administravimo subjektai, įskaitant valstybės tarnautojus ir pareigūnus, kai jie mano, kad jų teisės ar įstatymų saugomi interesai yra pažeisti, bet ir pats sprendimą priėmęs viešojo administravimo subjektas.

2.3. Nustačius draudimo keisti į blogąją pusę (*non reformatio in peius*) principą nereikės keisti teisės aktų, todėl įstatymo projekto Nr. XIIIIP-1642 3 straipsnio 2 dalyje nustatytas pavedimas Lietuvos Respublikos Vyriausybei ir vidaus reikalų ministrui iki 2018 m. rugpjūčio 30 d. priimti įstatymo projekto Nr. XIIIIP-1642 įgyvendinamuosius teisės aktus brauktinas.

Ministras Pirmininkas

Vidaus reikalų ministras